Lieta Nr.133062715

S P R I E D U M S

Rīgā, 2016.gada 27.maijā

Rīgas rajona tiesa, tiesnese I.Ādamsone-Struža, rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz SIA "Maxima Latvija", reģ. nr.40003520643 (turpmāk arī Sūdzības iesniedzēja) sūdzību par Valsts policijas Zemgales reģiona pārvaldes Dobeles iecirkņa (turpmāk arī Iestāde) 2015.gada 31.jūlija lēmumu Nr.80/15 (turpmāk-Lēmums), un

konstatēja

[1] Rīgas rajona tiesā 2015.gada 21.augustā saņemta SIA "Maxima Latvija" sūdzība par Iestādes Lēmuma atcelšanu.

[2] Ar Rīgas rajona tiesas 2015.gada 22.oktobra spriedumu Iestādes Lēmums atcelts.

[3] Par minēto spriedumu Iestādes iesniedza apelācijas sūdzību un lieta tika nosūtīta izskatīšanai apelācijas kārtībā uz Rīgas apgabaltiesu.

[4] Ar Rīgas apgabaltiesas 2016.gada 4.janvāra spriedumu tika atcelts Rīgas rajona tiesas 2015.gada 22.oktobra spriedums un lieta nosūtīta jaunai izskatīšanai pēc būtības.

[5] Rīgas rajona tiesā 2016.gada 13.janvārī no Rīgas apgabaltiesas tika saņemta lieta atkārtotai izskatīšanai.

[6] 2015.gada 14.maijā, plkst.17.51 Dārza ielā 20, Bauskā, SIA "Maxima X" kasiere-pārdevēja /pers. A/ (turpmāk tekstā arī pārdevēja), pārdeva nepilngadīgajam /pers. B/, dzimušam 1998.gadā, alkoholiskos dzērienus: "Dlight coffeine taurine" 2 pudeles 0,33 l tilpuma, 2,9 % stikla pudeles, ar ko pārkāpa Alkoholisko dzērienu aprites likuma 6.panta otrās daļas un Bērnu tiesību aizsardzības likuma 48.panta trešās daļas prasības. Ar šādu darbību SIA "Maxima Latvija" izdarīja administratīvo pārkāpumu, kas paredzēts Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa (turpmāk-LAPK) 155.panta trešajā daļā.
Par minēto pārkāpumu 2015.gada 2.jūnijā Valsts policijas Zemgales reģiona pārvaldes Bauskas iecirkņa Kārtības policijas nodaļas inspektore sastādīja administratīvā pārkāpuma protokolu Nr.PC131598 (lietas 38.lapa).

[7] Par minēto pārkāpumu ar Valsts policijas Zemgales reģiona pārvaldes Bauskas iecirkņa inspektore I.Buka ar 2015.gada 16.jūnija lēmumu SIA "Maxima Latvija" uzlikta naudas sods 700 EUR (lietas 37.lapa).

[8] Nepiekrītot minētajam lēmumam, Sūdzības iesniedzēja to apstrīdēja Iestādē.

[9] Iestāde Valsts policijas Zemgales reģiona pārvaldes Bauskas iecirkņa inspektores 2015.gada 16.jūnija lēmumu atstāja negrozītu, bet sūdzību noraidīja, turpmāk norādīto iemeslu dēļ (lietas 25.-28.lapa):
[9.1] 2015.gada 14.maijā, plkst.17.51 Dārza ielā 20, Bauskā, SIA "Maxima X" kasiere-pārdevēja /pers. A/, darbojoties SIA "Maxima Latvija" uzdevumā, nepārliecinoties par pircēja vecumu, pārdeva nepilngadīgai personai (dzimušai 1998.gadā) divas 0,33 l tilpuma stikla pudeles alkoholisko dzērienu - alu "Dlight coffeine taurine" par Alkoholisko dzērienu aprites likuma 6.panta otrās daļas un Bērnu tiesību aizsardzības likuma 48.panta trešās daļas prasību neievērošanu. Iestādes inspektore I.Streļčūne SIA "Maxima Latvija" sastādīja administratīva pārkāpuma protokolu.

[9.2] Alkoholisko dzērienu aprites likuma 6.panta otrā daļa noteic, ka alkoholiskos dzērienus aizliegts pārdot personām, kuras ir jaunākas par 18 gadiem, un šīs personas nedrīkst tos iegādāties. Lai pārliecinātos par personas vecumu, mazumtirgotāja pienākums ir pieprasīt, lai persona uzrāda personu apliecinošu dokumentu.

Bērnu tiesību aizsardzības likuma 48.panta trešā daļa noteic, ka saskaņā ar Alkoholisko dzērienu aprites likumu un likumu "Par tabakas izstrādājumu realizācijas, reklāmas un lietošanas ierobežošanu" bērnam nedrīkst pārdot alkoholiskos dzērienus un izstrādājumus.

Atbildība par šo pārkāpumu paredzēta LAPK 155.panta trešajā daļā, kas noteic, ka par alkoholisko dzērienu un tabakas izstrādājumu pārdošanu nepilngadīgajiem, uzliek naudas sodu pārdevējam no 280 līdz 350 EUR, bet juridiskajām personām - no 700

līdz 1400 EUR.

LAPK 272.pants noteic, ka institūcijai (amatpersonai), izskatot administratīvā pārkāpuma lietu, jānoskaidro, vai ir izdarīts administratīvais pārkāpums, vai attiecīgā persona ir vainīga tā izdarīšanā, vai šo personu var saukt pie administratīvās atbildības, vai ir atbildību mīkstinoši un pastiprinoši apstākļi, vai ir nodarīts mantisks zaudējums, kā arī jānoskaidro apstākļi, kam ir nozīme lietas pareizā izlemšanā.

[9.3] 2015.gada 16.jūnijā inspektore I.Buka SIA "Maxima Latvija" pilnvarotā pārstāvja klātbūtnē izskatīja administratīvā pārkāpuma lietu un saskaņā ar LAPK 32.-37., 268.-274.[1] pantu un 275.panta pirmās daļas 1.punktu, pieņēma lēmumu Nr.PC131598, piemērojot SIA "Maxima Latvija" LAPK 155.panta trešās daļas sankcijā paredzēto sodu - uzlika naudas sodu 700 EUR apmērā. Pieņemot lēmumu tika konstatēti apstākļi, kas pastiprina atbildību par administratīvo pārkāpumu, saskaņā ar LAPK 34.panta pirmās daļas 3.punktu. Apstākļi, kas mīkstina atbildību par administratīvo pārkāpumu, netika konstatēti.

No lietas materiāliem izriet, ka SIA "Maxima Latvija" pilnvarotais pārstāvis ir iepazinies ar protokola saturu, viņam ir izskaidrotas LAPK 260.pantā noteiktās pie administratīvās atbildības sauktās personas tiesības un pienākumi, ko pārstāvis ir apliecinājis ar savu parakstu.

[9.4] Lietā nepastāv strīds par lietas faktiskiem apstākļiem, ka 2015.gada 14.maijā, plkst.17.51 Dārza ielā 20, Bauskā, SIA "Maxima Latvija" kasiere-pārdevēja /pers. A/, darbojoties SIA "Maxima Latvija" uzdevumā, nepārliecinoties par pircēja vecumu, pārdeva nepilngadīgai personai (dzimis 1998.gadā) divas 0,33 l tilpuma stikla pudeles alkoholisko dzērienu - alu "Dlight caffein taurine".

Lietā ir strīds par to, vai pie administratīvās atbildības pamatoti ir saukta SIA "Maxima Latvija", jo iesniegtajā sūdzībā ir pausts uzskats, ka SIA "Maxima Latvija" ir veikusi visus nepieciešamos pasākumus, lai nepieļautu alkoholisko dzērienu un tabakas izstrādājumu aprites ierobežojumu pārkāpšanu. Tādējādi Iestādei ir jāizvērtē, vai SIA "Maxima Latvija" bija veikusi nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu to, ka tiek ievērots aizliegums pārdot nepilngadīgajiem alkoholiskos dzērienus.

[9.5] SIA "Maxima Latvija" norādījusi, ka bija veikusi šādus pasākumus pārkāpuma nepieļaušanai:

1.Pārdevēja 2014.gada 10.septembrī ir iepazīstināta ar amata aprakstu "Kasieris-pārdevējs", kur uzlikts par pienākumu stingri ievērot Latvijas Republikas tiesību aktu prasības par alkohola un tabakas izstrādājumu tirgošanu;

2.Pārdevēja 2015.gada 11.novembrī ir iepazīstināta ar procedūru "Darbs kasē", kur noteikts, ka kasierim obligāti jālūdz uzrādīt personas vecumu apliecinošs dokuments visiem jauniem cilvēkiem, kuriem ir grūti nosakāms vecums;

3.2015.gada 10.septembrī pārdevēja ir iepazīstināta ar instrukciju "Pircēja vecuma pārbaude, pērkot alkoholu un cigaretes";

4.Pārdevēja 2015.gada 12.martā ir iepazīstināta ar SIA "Maxima Latvija" 2015.gada 12.martā izdoto rīkojumu SIA "Maxima Latvija" veikaliem "Par alkoholisko dzērienu un tabakas izstrādājumu tirdzniecības kārtību";

5.SIA "Maxima Latvija" veikalos ir izvietotas arī īpašas informācijas zīmes, kurās norādīts aizliegums pārdot alkoholu nepilngadīgām personām;

6.Pārdevēja apņēmusies ievērot iepriekš minētos rīkojumus un instrukcijas, parakstoties par to;

7.Visiem SIA "Maxima Latvija" veikalu tīkla filiāļu vadītajiem bija uzlikts par pienākumu katru rītu īpaši brīdināt darbiniekus par aizliegumu pārdot nepilngadīgajiem alkoholiskos dzērienus un ar to pārkāpšanu saistītajiem riskiem;

8.Nolūkā laikus identificēt un novērst iespējamos pārkāpumus alkoholisko dzērienu un tabakas izstrādājumu apritē SIA "Maxima Latvija" veikalos regulāri tiek organizētas iekšējās pārbaudes, veicot kontrolpirkumus.

[9.6] Ņemot vērā minēto, Iestāde secina, ka SIA "Maxima Latvija" bija visas iespējas nodrošināt Alkoholisko dzērienu aprites likuma prasību ievērošanu, tomēr izskatāmās lietas faktiskie apstākļi, tas, ka alkoholiskie dzērieni nepilngadīgai personai tika pārdoti, neprasot uzrādīt personu apliecinošu dokumentu, liecina par pretējo, ka SIA "Maxima Latvija" tomēr nav veikusi nepieciešamos pasākumus tādā apjomā un kvalitātē, lai nodrošinātu Alkoholisko dzēris aprites likuma 6.panta otrajā daļā noteikto ierobežojumu ievērošanu.

Darba devēja pienākums ir sasniegt mērķi, lai viņa pakļautībā esošie darbinieki ievērotu normatīvos aktus. Kā tas tiek darīts, paliek katra uzņēmuma ziņā.

Pasākumu pietiekamības kritērijs nav strikti nosakāms, jo darbs ar personālu ir dinamisks process. Pārkāpuma nepieļaušana neapšaubāmi ir saistīta arī ar katra individuāla darbinieka personiskajām īpašībām un tiesiskās apziņas līmeni. Citiem vārdiem, ja kādam atsevišķam darbiniekam (vai pat veselam veikala kolektīvam) noteikumu ievērošanai ir pilnībā pietiekami ar formālu iepazīstināšanu ar tiem, tad citam varbūt nepieciešama sistemātiska atgādināšana, uzraudzība utt.

Darba devējam atbilstoši pasākumi būtu jāparedz jau personāla atlases un sākotnējās apmācības posmā, ņemot vērā šā aizlieguma īpašo mērķi - aizsargāt sabiedrības veselību. Turklāt dažādu pasākumu efektivitāte ir periodiski jāpārbauda (*skat. Administratīvās rajona tiesas 2012.gada 7.maija sprieduma lietā Nr.142169411 11.2.punktu*).

SIA "Maxima Latvija" kā juridiska persona ir atbildīga par savu darbinieku izvēli, apmācību un darba organizāciju. Pieņemot darbā pārdevēju-kasieri, SIA "Maxima Latvija" izdarīja savu uzņēmās noteiktas saistības, un šajā gadījumā ir līdzatbildīga par sava darbinieka rīcību.

Augstākās tiesas Senāts ir nonācis pie secinājuma, ka pārdevējs jebkurā gadījumā pārstāv juridisko personu (*sk. Jelgavas Administratīvās rajona tiesas 2010.gada 13.oktobra sprieduma lietā Nr.42833909 9.punktu*), kā arī uzņēmums ir atbildīgs par darbinieku izvēli, apmācību un darba organizāciju.

LAPK normas paredz juridiskas personas saukšanu pie administratīvas atbildības (*sk. Jelgavas Administratīvas rajona tiesas 2010.gada 13.oktobra sprieduma lietā Nr.42833909 2.4.punktu*).

[9.7] Saskaņā ar Alkoholisko dzērienu aprites likuma 6.panta otro daļu alkoholiskos dzērienus aizliegts pārdot personām, kuras ir jaunākas par 18 gadiem, un šīs personas nedrīkst tos iegādāties. Lai pārliecinātos par pircēja vecumu, mazumtirgotāja pienākums ir pieprasīt, lai pircējs uzrāda personu apliecinošu dokumentu. Pēc mazumtirgotāja vai uzraudzības un kontroles iestādes pieprasījuma pircēja pienākums ir apliecināt savu personu un vecumu, uzrādot personu apliecinošu dokumentu.

LAPK 155.panta trešā daļa paredz, ka par alkoholisko dzērienu un tabakas izstrādājumu pārdošanu nepilngadīgajiem uzliek naudas sodu pārdevējam 280 līdz 350 EUR, bet juridiskajām personām - 700 līdz 1400 EUR. Vērtējot minētās tiesību normas to kopsakarā, Iestāde secina, ka tajās pastāv imperatīvs aizliegums pārdot nepilngadīgām personām alkoholiskos dzērienus, kas vienlīdz attiecas uz pārdevējiem kā fiziskām personām un pārdevējiem kā mazumtirgotājiem, juridiskām personām.

Administratīvā atbildība juridiskām personām par LAPK 155.panta trešajā daļā paredzēto pārkāpumu noteikta ar 2010.gada 10.jūnija likumu "Grozījumi Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā".

Izskatot iepriekšminēto likumprojektu un debatējot par attiecīgo Saeimas Tautsaimniecības, agrārās, vides un reģionālās politikas komisijas priekšlikumu noteikt līdzatbildību ne tikai alkoholisko dzērienu un tabakas izstrādājumu tirgotājiem, bet arī juridiskajai personai, tika norādīts, ka grozījumu mērķis ir, lai nepilngadīgajiem iegādāties alkoholu un cigaretes tiešām būtu ļoti grūti. Paredzētie grozījumi motivēs veikala īpašnieku strādāt ar saviem pārdevējiem tā, lai pārdevēji tiešām nepārdotu šīs preces nepilngadīgajiem.

No minētā secināms, ka likumdevējs ir vēlējies noteikt administratīvu atbildību juridiskai personai - tirdzniecības vietas īpašniekam - par alkoholisko dzērienu un tabakas izstrādājumu pārdošanu nepilngadīgajiem.

[9.8] Lietā nav strīda par to, ka SIA "Maxima Latvija" bija iespēja nodrošināt, lai nepilngadīgām personām alkoholiskie dzērieni netiktu pārdoti. Tas nozīmē, ka SIA "Maxima Latvija" bija iespēja ietekmēt pārdevējas rīcību, viņu attiecīgi apmācot, kontrolējot un motivējot.

Iestādes ieskatā juridiskā persona nebūtu saucama pie atbildības vien tādā gadījumā, ja fiziskās personas (pārdevēja) rīcība būtu veikta tīši, apzinoties savu darbību prettiesisko raksturu un apzināti pārkāpjot darba devēja dotos norādījumus, iespējams, arī ar tiešu nodomu kaitēt uzņēmumam.

Izskatāmajā gadījumā šādi apstākļi no lietas materiāliem neizriet. No pārdevējas paskaidrojuma Iestāde secina, ka pārkāpums noticis, viņai nolaidīgi pildot amata pienākumus - pārdevēja nav pārliecinājusies par personas, kura pirkusi alkoholisko dzērienu, vecumu, jo vizuāli viņu novērtējusi kā 18 gadu vecumu sasniegušu, tādejādi secināms, ka SIA "Maxima Latvija" veiktie pasākumi acīmredzami nav pietiekoši, lai nodrošinātu Alkoholisko dzērienu likuma prasību ievērošanu.

Pārvaldes ieskatā SIA "Maxima Latvija" bija ar īpašu rūpību jānodrošina alkoholisko dzērienu pārdošanas ierobežojumi, novēršot jebkādu risku, ka alkohols tiek pārdots nepilngadīgai personai.

Iesnieguma izskatīšanas gaitā, detalizēti pārbaudot administratīvās lietas materiālus un izvērtējot SIA "Maxima Latvija" iesniegumu, Iestāde secina, ka dotajā gadījumā SIA "Maxima Latvija" rīcībā pamatoti tika saskatīts administratīvā pārkāpuma (LAPK 155.panta trešās daļas) sastāvs, par ko juridiskā persona tika saukta pie atbildības likuma paredzētajā kārtībā.

[9.9] Administratīvā soda mērķis, saskaņā ar LAPK 22.pantu ir audzināt personu, kura izdarījusi administratīvo pārkāpumu, likumu ievērošanas un sadzīves noteikumu garā, kā arī lai tiesību pārkāpējs un citas personas neizdarītu jaunus pārkāpumus.

Vispārīgie noteikumi soda uzlikšanai par administratīvo pārkāpumu ir noteikti LAPK 32.pantā. Saskaņā ar šā panta pirmo daļu, sodu par administratīvo pārkāpumu uzliek ietvaros, ko nosaka normatīvais akts, kurā paredzēta atbildība par izdarīto pārkāpumu, stingrā saskaņā ar šo kodeksu un citiem aktiem par administratīviem pārkāpumiem. Minētā panta otrā daļa noteic, ka, uzliekot sodu, ņem vērā izdarītā pārkāpuma raksturu, pārkāpēja personību, viņa vainas pakāpi, mantisko stāvokli, atbildību mīkstinošos un pastiprinošos apstākļus.

Par alkoholisko dzērienu un tabakas izstrādājumu pārdošanu nepilngadīgajiem juridiskajām personām uzliek naudas sodu no 700 līdz 1400 EUR.

Ņemot vērā, ka Iestādei ir rīcības brīvība attiecībā uz piemērojamā soda apmēru, ir nepieciešama lietderības apsvērumu ietveršana lēmumā un samērīguma principa izvērtēšana, proti, Iestādei ir jāvērtē, kāds soda apmērs ir samērīgs par konkrēto pārkāpumu.

Tā kā SIA "Maxima Latvija" par pārkāpumu ir noteikts minimālais LAPK 155.panta trešajā daļā paredzētais sods, Iestādes ieskatā nav nozīmes, piemērojot minimālo sodu, padziļināti vērtēt LAPK 32.pantā noteiktus kritērijus - izdarītā pārkāpuma raksturu, pārkāpēja personību, vainas pakāpi, mantisko stāvokli, atbildību mīkstinošos un pastiprinošos apstākļus.

Pieņemot lēmumu, Iestādes amatpersona nav konstatējusi atbildību par administratīvo pārkāpumu mīkstinošus apstākļus, bet ir konstatējusi atbildību par administratīvo pārkāpumu pastiprinošus apstākļus, saskaņā ar LAPK 34.panta pirmās daļas 3.punktu, kas noteic, ka atbildību par administratīvo pārkāpumu pastiprina šādi apstākļi: pārkāpumā iesaistīts nepilngadīgais. Iestāde ņem vērā, ka pati

LAPK 155.panta trešā daļa jau paredz sodīt personas par pārkāpumu pret nepilngadīgajiem, tāpēc tā izslēdz 34.panta pirmās daļas 3.punkta piemērošanas iespēju, izvērtējot lietderības apsvērumus par LAPK 155.pantā paredzētā pārkāpuma izdarīšanu.

Iestāde, izskatot administratīvā pārkāpuma lietu atkārtoti pēc būtības, atbildību par administratīvo pārkāpumu mīkstinošus vai pastiprinošus apstākļus nekonstatē.

Iestāde, izvērtējot izdarītā pārkāpuma raksturu, pārkāpēja personību, viņas vainas pakāpi, ņemot vērā, ka SIA "Maxima Latvija" iepriekš gada laikā vairākkārtīgi ir sodīta par tirdzniecības, sabiedriskās ēdināšanas un pakalpojumu sniegšanas noteikumu pārkāpšanu, secina, ka administratīvā soda mērķi ir iespējams panākt, piemērojot SIA "Maxima Latvija" LAPK 155.panta trešās daļas sankcijas ietvaros paredzēto minimālo sodu - naudas sodu 700 EUR apmērā, kas ir samērīgs ar izdarīto pārkāpumu.

Iestādes ieskatā, izskatot administratīvā pārkāpuma lietu, ir ievēroti LAPK 244.panta nosacījumi, pierādījumi novērtēti, pamatojoties uz vispusīgi, pilnīgi un objektīvi izpētītiem lietas apstākļiem to kopumā. Lietā pieņemtais lēmums Nr.PC131598 ir likumīgs un pamatots, SIA "Maxima Latvija" piemērotais sods ir samērīgs ar izdarīto pārkāpumu pie atbilstošiem faktiskajiem apstākļiem.

[10] Par Iestādes Lēmumu SIA "Maxima Latvija" iesniedza sūdzību, lūdzot atcelt Lēmumu un izbeigt uzsākto administratīvo lietvedību (lietas 1.-4.lapa).

[10.1] SIA "Maxima Latvija" norāda, ka:
1.Kasiere-pārdevēja /pers. A/ 2015.gada 14.maijā plkst.17.51 Bauskā, Dārza ielā 20, SIA "Maxima Latvija" veikalā "Maxima X" pārdeva nepilngadīgai personai, dzimušai 1998.gadā, alkoholisko dzērienu "Dlight caffein taurine", divas 0,33 litra tilpuma 2,9% stikla pudeles.

2.Pārdevēja pārkāpuma izdarīšanas brīdī bija SIA "Maxima Latvija" darbiniece, SIA "Maxima Latvija" 2014.gada 10.septembrī noslēdza darba līgumu ar Pārdevēju.

3.Pārdevēja 2014.gada 10.septembrī ir iepazīstināta ar amata aprakstu "Kasieris-pārdevējs" un ir apņēmusies to ievērot, par ko liecina Pārdevējas paraksts Amata apraksta iepazīšanās parakstu reģistrācijas žurnālā. Ar amata apraksta "Kasieris-pārdevējs" trešās daļas 3.14.punktu kasierim-pārdevējam uzlikts par pienākumu stingri ievērot Latvijas Republikas tiesību aktu prasības par alkohola un tabakas izstrādājumu tirgošanu (tiesību aktu pārkāpumu gadījumā pie atbildības tiek saukts darbinieks).

4.Pārdevēja 2014.gada 11.novembrī ir iepazīstināta arī ar procedūru "Darbs kasē" un apņēmusies to ievērot, par ko liecina Pārdevējas paraksts Dokumentu iepazīstināšanas žurnālā. Procedūras "Darbs kasē" 3.10.punkts nosaka: "Alkohola, alus un cigarešu tirdzniecība ir reglamentēta ar likumdošanu. Kasierim obligāti jālūdz uzrādīt personas vecumu apliecinošu dokumentu (pasi vai auto vadītāja apliecību) visiem jauniem cilvēkiem, kuriem ir grūti nosakāms vecums. Alkohola un tabakas pārdošana kasēs ir aprakstīta IT instrukcijā IN-R004 141 Pircēja vecuma pārbaude, pērkot alkoholu un cigaretes. Alkohola un alus tirdzniecība ir atļauta no plkst.8.00-22.00.
Alkohols, alus un cigaretes netiek pārdotas personām, kuras jaunākas par 18 gadiem.

5.Pārdevēja 2014.gada 10.septembrī ir iepazīstināta ar instrukciju "Pircēja vecuma pārbaude, pērkot alkoholu un cigaretes" un apņēmusies to ievērot, par ko liecina Pārdevējas paraksts Dokumentu iepazīstināšanas žurnālā. Atbilstoši instrukcijai, noformējot pirkumu, kurā iekļauts alkoholisks dzēriens vai tabakas izstrādājums, apstrādājot to, kases aparātā parādās ziņojums, kas brīdina kasieri par alkoholisko dzērienu un tabakas izstrādājumu aprites ierobežojumiem, papildus kasierim tiek liegts apstrādāt turpmākās preces pirms, ik reizi atšķirīga simbola ievadīšanas no kases aparāta tastatūras. Instrukcijā arī ir iekļauts pircēja datu pārbaudes apraksts.

6.Pārdevēja 2015.gada 12.martā ir iepazīstināta ar SIA "Maxima Latvija" 2015.gada 12.martā izdoto rīkojumu Nr.R-ROOl-2015-25 SIA "Maxima Latvija" veikaliem "Par alkoholisko dzērienu un tabakas izstrādājumu tirdzniecības kārtību" un apņēmusies to ievērot, par ko liecina Pārdevējas paraksts. Ar rīkojuma 2.punktu kasierim-pārdevējam uzlikts par pienākumu alkoholiskos dzērienus un tabakas izstrādājumus tirgot tikai personām, kuras sasniegušas 18 gadu vecumu. Rīkojuma 3.punktā ir noteikts, kā jārīkojas kasierim-pārdevējam alkoholisko dzērienu vai tabakas izstrādājumu pārdošanas laikā.

7.Par šīs Sūdzības 1.1.punktā minēto notikumu Pārdevēja 2015.gada 15.maijā parakstīja Aktu par darbinieka pārkāpumu/atstādināšanu no darba, kurā ir norādīts, ka Pārdevēja ir pārkāpusi tiesību aktus un noteikto darba kārtību. Saskaņā ar Aktu par darbinieka pārkāpumu/ atstādināšanu no darba Pārdevējai bija jāsniedz rakstisks paskaidrojums par aktā minēto pārkāpumu. 2015.gada 26.maijā Pārdevēja iesniedza Pieteicējai paskaidrojumu, kurā Pārdevēja atzīst, ka tā ir viņas kļūda.

8.2015.gada 2.jūnijā SIA "Maxima Latvija" iesniedza VP ZRP Bauskas iecirkņa Kārtības policijas nodaļai rakstveida paskaidrojumu ar pielikumiem, iesniedzot dokumentus, kas minēti šīs Sūdzības 1.2.-1.7.punktā, kopijas.

9.SIA "Maxima Latvija" 2015.gada 2.jūnijā plkst.10.10 saņēma Iestādes amatpersonas sastādīto administratīvā pārkāpuma protokolu Nr. PC131598 par to, ka 2015.gada 14.maijā plkst.17.51 Bauskā, Dārza ielā 20, SIA "Maxima Latvija" veikalā "Maxima X" pārdevēja /pers. A/, darbojoties SIA "Maxima Latvija" uzdevumā pārdeva nepilngadīgajam, dzimušam 1998.gadā, alkoholiskos dzērienus "Dlight caffein taurine", divas pudeles 0,33 litra tilpuma 2,9% stikla pudeles, ar ko pārkāpa Alkoholisko dzērienu aprites likuma 6.panta otrās daļas un Bērnu tiesību aizsardzības likuma 48.panta trešās daļas prasības.

[10.2] Izdodot Aktu, Iestāde nav ņēmusi vērā SIA "Maxima Latvija" argumentāciju, kas izklāstīta paskaidrojumā - to, ka SIA "Maxima Latvija" vairākkārt sistemātiski iepazīstinot darbiniekus ar normatīvajos aktos noteiktajiem alkoholisko dzērienu un tabakas

izstrādājumu aprites ierobežojumiem un ieviešot īpašu procedūru šo preču pārdošanai kasē, kā arī regulāri un sistemātiski organizējot kontrolpirkumus, nepārprotami ir veikusi visus nepieciešamos pasākumus, lai nepieļautu alkoholisko dzērienu un tabakas izstrādājumu aprites ierobežojumu pārkāpšanu, līdz ar ko SIA "Maxima Latvija" nav izdarījusi administratīvo pārkāpumu alkoholisko dzērienu un tabakas izstrādājumu aprites jomā un nepastāv pamats SIA "Maxima Latvija" saukšanai pie administratīvās atbildības.

SIA "Maxima Latvija", veicot komercdarbību, strikti ievēro Alkoholisko dzērienu aprites likuma prasības. SIA "Maxima Latvija" darba tiesisko attiecību ietvaros informē savus darbiniekus par likumā noteiktajiem alkoholisko dzērienu aprites ierobežojumiem un pieprasa šo likuma normu izpildi. Alkoholisko dzērienu pārdošanas aizliegums nepilngadīgajiem noteikts pat vairākos SIA "Maxima Latvija" saistošos iekšējos dokumentos: amata aprakstā "Kasieris-pārdevējs", procedūrā "Darbs kasē", instrukcijā "Pircēja vecuma pārbaude, pērkot alkoholu un cigaretes", kā arī 2015.gada 12.marta rīkojumā Nr.R-ROOl-2015-25 SIA "Maxima Latvija" veikaliem "Par alkoholisko dzērienu un tabakas izstrādājumu tirdzniecības kārtību".

Papildus darbinieku informēšanai par ierobežojumiem un alkohola aprites kārtību SIA "Maxima Latvija" veikalos, arī veikalā "Maxima X" Bauskā, Dārza ielā 20, ir izvietotas informācijas zīmes, kurās norādīts aizliegums pārdot alkoholu nepilngadīgajām personām.

[10.3] Sūdzības 1.7.punktā minētie dokumenti un tas, ka Pārdevēja savā 2015.gada 26.maija paskaidrojumā atzīst, ka ir kļūdījusies, norāda uz Pārdevējas vainu pārkāpumā, pārdodot alkoholu un nepārliecinoties par to vai pircējs ir nepilngadīgs.

Izdodot Aktu, Iestāde nav pareizi piemērojusi tiesību normu, jo nav vērtējusi SIA "Maxima Latvija" kā juridiskās personas vainu. LAPK 155.panta trešajā daļā ir noteikta atbildība pārdevējam un juridiskai personai. Minētās normas piemērošana attiecībā uz juridisko personu ir saprotama kā juridiskās personas līdzatbildība par pārkāpumu gadījumā, ja arī juridiskā persona ir izdarījusi administratīvo pārkāpumu. Tas nekādā gadījumā nenozīmē to, ka katrā gadījumā, kad pārdevējs izdarījis administratīvo pārkāpumu, vienlaikus šādu pārkāpumu ir izdarījusi arī juridiskā persona, kas ir pārdevēja darba devējs.

Atbilstoši LAPK noteikumiem un tiesiskuma principam personas vaina nosakāma individuāli, katrā gadījumā identificējot visas pazīmes, kādas ir nepieciešamas administratīvā pārkāpuma sastāva konstatēšanai.

Saskaņā ar LAPK 9.pantu administratīvo pārkāpumu veido prettiesiska, vainojama (ar nodomu vai aiz neuzmanības izdarīta) darbība vai bezdarbība, kura apdraud noteiktas intereses un par kuru likumā paredzēta administratīvā atbildība. SIA "Maxima Latvija" rīcība nav vainojama, jo SIA "Maxima Latvija" kā juridiskā persona ir darījusi visu, lai novērstu iespējamo pārkāpumu, par to liecina SIA "Maxima Latvija" darbības, kas minētas Sūdzības 1.3., 1.4., 1.5. un 1.6.punktā.

[10.4] Aktā norādītais, ka SIA "Maxima Latvija" nav veikusi nepieciešamos pasākumus tādā apjomā un kvalitātē, lai nodrošinātu Alkoholisko dzērienu aprites likuma 6.panta otrajā daļā noteikto ierobežojumu ievērošanu, nav argumentēts. Savukārt Aktā ir arī minēts, ka pasākumu pietiekamības kritērijs nav strikti nosakāms, jo darbs ar personālu ir dinamisks process. Kā galvenais apstāklis vainas izvērtēšanā tiek uzsvērta Pārdevējas rīcība, nevis SIA "Maxima Latvija" rīcība.

SIA "Maxima Latvija" ieskatā Pārdevējas informēšana, iepazīstoties ar amata aprakstu, SIA "Maxima Latvija" rīkojumiem un instrukcijām par to, ka personām, kuras nav sasniegušas 18 gadu vecumu, ir aizliegts tirgot alkoholiskos dzērienus un tabakas izstrādājumus, ir bijusi pietiekoša, lai Pārdevēja neizdarītu pārkāpumu.

[10.5] Aktā ir norādīts, ka Iestādes ieskatā juridiskā persona nebūtu saucama pie atbildības vien tādā gadījumā, ja fiziskās personas (pārdevēja) rīcība būtu veikta tīši, apzinoties savu darbību prettiesisko raksturu un apzināti pārkāpjot darba devēja dotos norādījumus, iespējams, arī ar tiešu nodomu kaitēt uzņēmumam. Iestāde, minot šādu apsvērumu, nav pārbaudījusi Pārdevējas nodomu, taču pieņēmusi, ka tas nav bijis tīšs, jo pārkāpums ir noticis, Pārdevējai nolaidīgi pildot amata pienākumus - Pārdevēja nav pārliecinājusies par personas vecumu, jo vizuāli viņu novērtējusi kā 18 gadu vecumu sasniegušu. Līdz ar to, Iestāde nonāk pie secinājuma, ka SIA "Maxima Latvija" veiktie pasākumi acīmredzami nav pietiekoši, lai nodrošinātu Alkoholisko dzērienu likuma prasību ievērošanu.

[11] 2015.gada 21.septembrī tiesā saņemti VP Zemgales RP paskaidrojumi, kuros norādīts, ka 2015.gada 2.oktobrī Rīgas rajona tiesa rakstveida procesā skatīs administratīvā pārkāpuma lietu Nr.133062715, kas ierosināta pēc SIA „Maxima Latvija" sūdzības par Valsts policijas Zemgales reģiona pārvaldes (turpmāk – VP Zemgales RP vai Iestāde) 2015.gada 31 jūlija lēmumu Nr.80/15. Ņemot vērā Rīgas rajona tiesas pieprasījumu sniegt informāciju par lietā izdotā pilnvarojuma, ar kuru VP Zemgales RP priekšnieka p.i./pers. H/ pilnvarojis VP Zemgales RP Dobeles iecirkņa priekšnieka p.i. /pers. K/ izskatīt SIA „Maxima Latvija" sūdzību administratīvā pārkāpuma lietā Nr.PC131598, juridisko pamatojumu, atbilstoši Latvijas APK normu prasībām, Iestāde norāda turpmāk sekojošo:

LAPK 279.pants "Institūcijas (amatpersonas) lēmuma pārsūdzēšana augstākā iestādē" nosaka tieši pārsūdzēšanas kārtību augstākā iestādē, panta pirmā daļa nosaka, ka administratīvā pārkāpuma lietā pieņemto institūcijas (amatpersonas) lēmumu var pārsūdzēt augstākā iestādē persona, kura saukta pie administratīvās atbildības, un cietušais, kā arī aizskartais mantas īpašnieks - daļā par savu mantu. Ja augstākas iestādes nav, lēmumu var pārsūdzēt rajona (pilsētas) tiesā.

LAPK 2381.panta „Lietvedības uzsākšana administratīvo pārkāpumu lietās" 4.daļa nosaka, ka augstāka iestāde šā kodeksa izpratnē ir tās iestādes augstāka amatpersona, kuras kompetencē ir administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšana. Iestāde uzskata, ka šīs minētās likuma normas neizslēdz iespēju VP Zemgales RP Dobeles iecirkņa priekšniekam uz īpaša VP Zemgales RP priekšnieka pilnvarojuma pamata izskatīt sūdzības par sākotnējiem lēmumiem administratīvo pārkāpumu lietās un pieņemt šajās lietās lēmumu. Dobeles iecirkņa

priekšnieks izskatīt SIA „Maxima Latvija" sūdzību par administratīvā pārkāpuma lietā Nr.PC131598 sākotnēji pieņemto lēmumu bija tiesīgs, pamatojoties uz VP Zemgales RP priekšnieka pilnvaru (pievienota lietai) un VP Zemgales RP Reglamentu, kura 32.punktā noteikts, ka pārvaldes lēmuma iepriekšējā tiesiskuma pārbaudi veic pārvaldes priekšnieka pilnvarota amatpersona.

Iestāde uzskata, ka no „Valsts pārvaldes iekārtas likuma" tiesiskā regulējuma izriet, ka Valsts policija ir tiešās pārvaldes iestāde. „Valsts pārvaldes iekārtas likuma" 16.pants nosaka, ka tiešās pārvaldes iestādes darbību reglamentē Ministru Kabineta (turpmāk kā MK) apstiprināts nolikums, kurā norāda iestādes funkcijas, uzdevumus, kompetenci, iestādes darbības tiesiskuma nodrošināšanas mehānismu, iestādes vai pārvaldes amatpersonu, kurai privātpersona var apstrīdēt administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību un citus jautājumus, kurus MK uzskata par svarīgiem.

MK 2005.gada 18.janvāra noteikumu Nr.46 „Valsts policijas nolikums" 5.punkts nosaka, ka Valsts policija savu struktūru un darba organizāciju nosaka „Valsts policijas reglamentā".
Valsts policijas 2010.gada 8.janvāra reglamentā Nr.2 „Valsts policijas reglaments" noteikta Valsts policijas struktūra, institucionālā un funkcionālā pakļautība. Minētā reglamenta 10.punkts nosaka, ka teritoriālo pārvalžu priekšnieki vada savas struktūrvienības darbu un dod rīkojumus tās amatpersonām un darbiniekiem.

„Valsts pārvaldes iekārtas likuma" 7.pants nosaka, kā tiek realizēta institucionālā un funkcionālā padotība. Padotība tiek īstenota pakļautības vai pārraudzības formā. No minētā likuma 32.panta pirmās un trešās daļas izriet, ka valsts pārvaldē amatpersonas ir iekļautas vienotā hierarhiskā sistēmā, kur viena amatpersona ir pakļauta citai amatpersonai, darbojas savas kompetences ietvaros.

Tiešās pārvaldes amatpersona ir augstāka pārvaldes amatpersona uz visu tai padoto hierarhiski zemāku līmeņu tiešās pārvaldes amatpersonām.

No šī tiesiskā regulējuma izriet, ka persona, kura saukta pie administratīvās atbildības, administratīvā pārkāpuma lietā pieņemto lēmumu sākotnēji var apstrīdēt augstākai valsts pārvaldes amatpersonai. Vadoties pēc Valsts policijas un konkrēti pēc VP Zemgales RP institucionālās struktūras, tas būtu VP Zemgales RP priekšnieks, kura lēmumu var pasūdzēt tiesā. Tādējādi tikai pilnvarota iestāde var rīkoties attiecībā uz konkrētu tās kompetencē ietilpstošu tiesisko attiecību, un tikai attiecīgi reglamentēta un tiesiski apstiprināta prombūtne vai pilnvarojums var būt par iemeslu tam, lai VP Zemgales RP Kārtības policijas biroja priekšnieka vietā lēmumu pieņemtu cita amatpersona.

No lietas materiāliem pievienotās 2015.gada 16.jūlija pilnvaras Nr.20/16-38277 izriet, ka VP Zemgales RP priekšnieka p.i. /pers. H/, kurš pildīja priekšnieka /pers. L/ pienākumus viņa prombūtnes laikā, ko apstiprina paskaidrojumam pievienotais VP 19.06.2015. pavēles Nr.2396 kopija, pilnvarojis VP Zemgales RP Dobeles iecirkņa priekšnieka p.i. /pers. K/, kura pildīja Dobeles iecirkņa priekšnieka pienākumus viņa prombūtnes laikā, ko apstiprina paskaidrojumam pievienotais VP pavēles Nr.2398 izraksts, izskatīt SIA „Maxima Latvija" sūdzību par pārsūdzēto lēmumu. Bez šāda attiecīga pilnvarojuma Dobeles iecirkņa priekšnieka pienākumu izpildītājs nav tiesīgs pats uzņemties augstākas amatpersonas vai iestādes pienākumu pildīšanu. „Valsts pārvaldes iekārtas likums" (32.panta 1.daļa) nosaka, ka katra amatpersona darbojas savas kompetences ietvaros un patstāvīgi pilda savus pienākumus un īsteno tiesības. Secināms, ka bez attiecīga pilnvarojuma tā pati nevar uzņemties augstākas amatpersonas pienākumu pildīšanu. Konkrētajā lietā VP Zemgales RP priekšnieka p.i. /pers. H/ ir pilnvarojis Dobeles iecirkņa priekšnieka p.i. /pers. K/ izskatīt SIA „Maxima Latvija" iesniegumu un pieņemt lēmumu. Šis pilnvarojums atbilst un nav pretrunā ar VP Zemgales RP 2009.gada 30.oktobra „Valsts policijas Zemgales reģiona pārvaldes reglamenta" 32.punktu, kurā noteikts, ka pārvaldes lēmuma iepriekšējo tiesiskuma pārbaudi veic pārvaldes priekšnieka pilnvarota amatpersona.

Iestāde norāda, ka Dobeles iecirkņa priekšnieks vai viņa pienākuma izpildītājs, kā Valsts policijas Zemgales reģiona pārvaldes augstāka amatpersona attiecībā pret šīs pašas pārvaldes Bauskas iecirkņa Kārtības policijas nodaļas vecāko inspektoru, ir „augstāka iestāde" LAPK 2381.panta ceturtās daļas izpratnē.

Iestāde vērš uzmanību uz tiesu praksi (Zemgales apgabaltiesas 2013.gada 1.februāra lēmums lietā Nr.115028112, Zemgales apgabaltiesas 2013.gada 5.marta lēmums lietā Nr.110009412, Zemgales apgabaltiesas 2013.gada 29.maija lēmums lietā Nr.110010812, 106AA-0098-13), kurā vērtētas līdzīgas situācijas par šo jautājumu un atzīts,
ka uz VP Zemgales RP priekšnieka pilnvarojuma pamata viņa tiešajā pakļautībā esošs struktūrvienības (iecirkņa) priekšnieks ir tiesīgs izskatīt iesniegumu par zemāk stāvošas struktūrvienības amatpersonas pieņemtu sākotnējo lēmumu administratīvā pārkāpuma lietā.

Ņemot vērā augstāk minēto, Iestādes ieskatā konkrētajā lietā Valsts policijas Zemgales reģiona pārvaldes Dobeles iecirkņa priekšnieka p.i. /pers. K/ bija tiesīga izskatīt SIA "Maxima Latvija" sūdzību un pieņemt lēmumu.

Izvērtējot visus lietas apstākļus to kopumā un savstarpējā sakarībā saskaņā ar LAPK 244.pantu, Iestāde uzskata, ka administratīvā pārkāpuma lietā var pierādīt juridiskās personas SIA „Maxima Latvija" vainu administratīvā pārkāpuma izdarīšanā, par kuru atbildība paredzēta LAPK 155.panta trešajā daļā. Lietā nav pieļauti procesuāli pārkāpumi, kas būtu par pamatu lietā pieņemtā lēmuma atcelšanai. Līdz ar to lietā pieņemtais lēmums par soda piemērošanu ir pamatots un tiesisks.

Pamatojoties uz augstāk minēto, Valsts policijas Zemgales reģiona pārvalde lūdz tiesu lietā pieņemto Iestādes 2015.gada 31.jūlija lēmumu Nr.80/15 atstāt spēkā negrozītu un SIA „Maxima Latvija" sūdzību noraidīt (lietas lapa 127-128).

Motīvu daļa

[12] Vispusīgi un objektīvi izvērtējusi lietas materiālus, pārbaudījusi lietā esošos pierādījumus, tiesa atzīst, ka sūdzība nav

pamatota un tādēļ noraidāma.

[13] Tiesa, pārbaudījusi Iestādes lēmuma motivāciju, kas norādīta šā sprieduma [9.1-9.9.] punktā, atzīst, ka tā ir pareiza un pilnībā pietiekama.

Proti, Iestāde, izvērtējot konkrētās lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus, pamatoti atzina, ka SIA "Maxima Latvija" pamatoti saukta pie administratīvās atbildības par LAPK 155.panta trešajā daļā minēto administratīvo pārkāpumu.

Iestādes Lēmums pieņemts likumīgi un pamatoti. Lēmums atbilst LAPK noteikumiem, izdots ievērojot procesuālos un formālos priekšnoteikumus un materiālo tiesību normas, tādēļ tiesai nav pamata to atcelt.

LAPK 289.^{13}panta trešā daļa notic, ka gadījumā, ja tiesnesis, izskatot sūdzību, atzīst, ka Iestādes lēmumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, viņš par sūdzību pieņemtā nolēmuma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas iestādes nolēmuma motivācijai. Šādā gadījumā izvērstāks argumentu izklāsts nav nepieciešams.

Tiesa pievienojas iestādes motivācijai un līdz ar to izvērstāku argumentu izklāstu šajā sakarā nenorāda.

[14] Par SIA "Maxima Latvija" norādītajiem argumentiem tiesa papildus norāda.

[15] SIA „Maxima Latvija" piemērots naudas sods 700 EUR par LAPK 155.panta trešās daļas pārkāpumu.

[16] Tiesa, pārbaudot lietas materiālus, konstatē, ka lietā nav strīda par lietas faktiskajiem apstākļiem, proti, ka 2015.gada 14.maijā, plkst.17.51 Dārza ielā 20, Bauskā,
SIA "Maxima X" kasiere-pārdevēja /pers. A/, darbojoties SIA "Maxima Latvija" uzdevumā, pārdeva nepilngadīgajam /pers. B/, dzimušam 1998.gadā, alkoholiskos dzērienus "Dlight coffeine taurine", 2 pudeles 0,33 l tilpuma, 2,9 %, stikla pudeles.

[17] Lietā ir strīds par to, vai ir pamatoti saukta pie atbildības juridiskā persona SIA "Maxima Latvija", jo SIA "Maxima Latvija" uzskata, ka ir izdarījusi no savas puses visu iespējamo, lai šo pārkāpumu nepieļautu.

LAPK 155.panta trešajā daļā paredzēta administratīvā atbildība par tirdzniecības, sabiedriskās ēdināšanas un pakalpojumu sniegšanas noteikumu pārkāpšanu, un tieši, par alkoholisko dzērienu un tabakas izstrādājumu pārdošanu nepilngadīgajiem.

Augstākās tiesas Senāts ir nonācis pie secinājuma, ka pārdevējs jebkurā gadījumā pārstāv juridisko personu (*sk. Jelgavas Administratīvās rajona tiesas 2010.gada 13.oktobra sprieduma lietā Nr.42833909 9.punktu*), kā arī uzņēmums ir atbildīgs par darbinieku izvēli, apmācību un darba organizāciju. LAPK normas paredz juridiskas personas saukšanu pie administratīvas atbildības (*sk. Jelgavas Administratīvas rajona tiesas 2010.gada 13.oktobra sprieduma lietā Nr.42833909 2.4.punktu*).

Tādējādi, lai juridisku personu sauktu pie administratīvās atbildības atbilstoši LAPK 155.panta trešajai daļai, ir nepieciešams konstatēt, ka juridiskās personas nodarbināta fiziska persona (pārdevējs) tās komercdarbības veikšanas vietā ir pārdevusi alkoholisko dzērienu vai tabakas izstrādājumu personai, kura nav sasniegusi 18 gadu vecumu.

Alkoholisko dzērienu aprites likuma 6.panta otrā daļa noteic, ka alkoholiskos dzērienus aizliegts pārdot personām, kuras ir jaunākas par 18 gadiem, un šīs personas nedrīkst tos iegādāties. Lai pārliecinātos par personas vecumu, mazumtirgotāja pienākums ir pieprasīt, lai persona uzrāda personu apliecinošu dokumentu.

Bērnu tiesību aizsardzības likuma 48.panta trešā daļa noteic, ka saskaņā ar Alkoholisko dzērienu aprites likumu un likumu "Par tabakas izstrādājumu realizācijas, reklāmas un lietošanas ierobežošanu" bērnam nedrīkst pārdot alkoholiskos dzērienus un tabakas izstrādājumus.

Tiesa secina, ka Alkoholisko dzērienu aprites likuma 6.panta otrajā daļā, Bērnu tiesību aizsardzības likuma 48.panta trešajā daļā un LAPK 155.panta trešajā daļā ietverto tiesību normu vienotais mērķis ir liegt iespēju nepilngadīgām personām iegādāties alkoholiskos dzērienus un cigaretes un mazināt tās iespējamās kaitīgās sekas, ko nepilngadīgajai personai var radīt šo preču un produktu lietošana. Tādējādi, ievērojot SIA „Maxima Latvija" komercdarbības īpatnību, kas ietver arī alkohola izstrādājumu tirdzniecību, tiesas ieskatā SIA „Maxima Latvija" bija ar īpašu rūpību jānodrošina alkoholisko dzērienu ierobežojumi, novēršot jebkādu risku, ka alkohola izstrādājums tiek pārdots nepilngadīgai personai.

Nepilngadība turpinās, kamēr persona sasniedz astoņpadsmit gadu vecumu. Gadījumā, ja pārdevējs pirms tabakas izstrādājumu pārdošanas paļaujas uz subjektīvu pircēja vecuma noteikšanu un nepieprasa pircējam uzrādīt personu apliecinošu dokumentu, pārdevējam ir jāapzinās, ka tiek pieļauta iespējama administratīvā pārkāpuma izdarīšana (s*kat. Administratīvās apgabaltiesas 2007.gada 27.septembra spriedumu lietā Nr.A42392705*).

Atbilstoši Senāta judikatūrai, juridisko personu vaina ir nosakāma, ņemot vērā divus nosacījumus: pirmkārt, vai juridiskajai personai bija iespēja nodrošināt noteikumu ievērošanu, par kuru pārkāpšanu ir paredzēta administratīvā atbildība, otrkārt, vai juridiskā persona veica nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu šo noteikumu ievērošanu (*skat. Senāta 2009.gada 5.marta spriedumu lietā Nr.SKA-19/2009 19.punktu*).

Lietā nav strīda par to, ka SIA "Maxima Latvija" bija iespēja nodrošināt, lai nepilngadīgām personām netiktu pārdoti alkoholiskie

dzērieni. Tas nozīmē, ka SIA "Maxima Latvija" bija iespēja ietekmēt pārdevējas rīcību, viņu attiecīgi apmācot, kontrolējot un motivējot.

Secīgi tiesai ir jāizvērtē, vai SIA "Maxima Latvija" bija veikusi nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu to, ka tiek ievērots aizliegums pārdot nepilngadīgajiem alkoholiskos dzērienus.

SIA "Maxima Latvija" norādījusi, ka bija veikusi šādus pasākumus pārkāpuma nepieļaušanai:

- pārdevēja ir iepazīstināta ar amata aprakstu "Kasieris-pārdevējs" un ir apņēmusies to ievērot. Ar amata apraksta "Kasieris-pārdevējs" trešās daļas 3.14.punktu kasierim-pārdevējam uzlikts par pienākumu stingri ievērot Latvijas Republikas tiesību aktu prasības par alkohola un tabakas izstrādājumu tirgošanu (tiesību aktu pārkāpumu gadījumā pie atbildības tiek saukts darbinieks);

-pārdevēja 2014.gada 11.novembrī ir iepazīstināta ar procedūru "Darbs kasē" un apņēmusies to ievērot. Procedūras "Darbs kasē" 3.10.punkts noteic, ka alkohola, alus un cigarešu tirdzniecība ir reglamentēta ar likumdošanu. Kasierim obligāti jālūdz uzrādīt personas vecumu apliecinošu dokumentu (pasi vai auto vadītāja apliecību) visiem jauniem cilvēkiem, kuriem ir grūti nosakāms vecums. Alkohola un tabakas pārdošana kasēs ir aprakstīta IT instrukcijā IN-R004 141 Pircēja vecuma pārbaude, pērkot alkoholu un cigaretes. Alkohola un alus tirdzniecība ir atļauta no plkst.8.00-22.00. Alkohols, alus un cigaretes netiek pārdotas personām, kuras jaunākas par 18 gadiem;

-pārdevēja 2014.gada 10.septembrī ir iepazīstināta ar instrukciju "Pircēja vecuma pārbaude, pērkot alkoholu un cigaretes" un apņēmusies to ievērot. Atbilstoši instrukcijai, noformējot pirkumu, kurā iekļauts alkoholisks dzēriens vai tabakas izstrādājums, apstrādājot to, kases aparātā parādās ziņojums, kas brīdina kasieri par alkoholisko dzērienu un tabakas izstrādājumu aprites ierobežojumiem, papildus kasierim tiek liegts apstrādāt turpmākās preces pirms, ik reizi atšķirīga simbola ievadīšanas no kases aparāta tastatūras. Instrukcijā arī ir iekļauts pircēja datu pārbaudes apraksts;

-pārdevēja 2015.gada 12.martā ir iepazīstināta ar SIA "Maxima Latvija" 2015.gada 12.martā izdoto rīkojumu Nr.R-ROOl-2015-25 "Par alkoholisko dzērienu un tabakas izstrādājumu tirdzniecības kārtību" un apņēmusies to ievērot. Ar rīkojuma 2.punktu kasierim-pārdevējam uzlikts par pienākumu alkoholiskos dzērienus un tabakas izstrādājumus tirgot tikai personām, kuras sasniegušas 18 gadu vecumu. Rīkojuma 3.punktā ir noteikts, kā jārīkojas kasierim-pārdevējam alkoholisko dzērienu vai tabakas izstrādājumu pārdošanas laikā;

-pārdevēja 2015.gada 15.maijā parakstīja aktu par darbinieka pārkāpumu/atstādināšanu no darba, kurā ir norādīts, ka Pārdevēja ir pārkāpusi tiesību aktus un noteikto darba kārtību. Saskaņā ar Aktu par darbinieka pārkāpumu/ atstādināšanu no darba Pārdevējai bija jāsniedz rakstisks paskaidrojums par aktā minēto pārkāpumu.

Tiesa norāda, ka pasākumu pietiekamības kritērijs nav strikti nosakāms, jo darbs ar personālu ir dinamisks process. Pārkāpuma nepieļaušana neapšaubāmi ir saistīta arī katra individuāla darbinieka personiskajām īpašībām un tiesiskās apziņas līmeni. Citiem vārdiem, ja kādam atsevišķam darbiniekam (vai pat veselam veikala kolektīvam) noteikumu ievērošanai ir pilnībā pietiekami ar formālu iepazīstināšanu ar tiem, tad citam var būt nepieciešama sistemātiska atgādināšana, uzraudzība utt.

Tiesas ieskatā darba devējam atbilstoši pasākumi būtu jāparedz jau personāla atlases un sākotnējās apmācības posmā, ņemot vērā šā aizlieguma īpašo mērķi – aizsargāt sabiedrības veselību. Turklāt dažādu pasākumu efektivitāte ir periodiski jāpārbauda.

Ir svarīgi arī veicināt darba devēja interesēs darbojošos personu izpratni par tiesību normās paredzētā aizlieguma mērķi, nevis tikai tā formālo raksturu. Tiesa pieļauj iespēju, ka konkrētajā gadījumā pārdevējai nav bijusi par to pietiekama izpratne. Ir cilvēciski saprotams, ka pieprasījums uzrādīt pircējam personu apliecinošu dokumentu ir pārdevējam papildus apgrūtinošs, tas var arī atsevišķus indivīdus provocēt uz konfliktsituāciju izraisīšanu. Taču ikvienai personai ir jāapzinās un jāizprot, ka sabiedrības veselības intereses ir vitāli svarīgas un tāpēc sevišķi aizsargājamas, un darba devējam ir īpaši jāveicina tā izpratne, ko nav iespējams panākt, tikai formāli izskaidrojot kādus priekšrakstus un atgādinot par tiem.

Ņemot vērā iepriekš minēto, tiesa secina, ka SIA "Maxima Latvija" veiktie pasākumi attiecībā uz konkrēto pārdevēju nav bijuši efektīvi.

Tiesa uzskata, ka SIA "Maxima Latvija" jau personāla atlases procesā būtu bijis jāizvērtē gan pārdevējas piemērotība amatam (rūpīgums, uzmanība), gan pienākumu izpildes gaitā savlaicīgi jākonstatē iespējamie riska faktori (disciplinētība, attieksme pret tiesību normu ievērošanu).

Tādējādi tiesa nonāk pie secinājuma, ka izskatāmajā gadījumā uz pārkāpuma konstatēšanas brīdi SIA "Maxima Latvija" nebija veikusi visus iespējamos pasākumus, lai konkrētajā tirdzniecības vietā nepieļautu pārdot nepilngadīgajiem tabakas izstrādājumu.

[18] SIA "Maxima Latvija" savā pietikumā atsaucas uz APL normām, par ko tiesa norāda, ka 2013.gada 1.janvārī stājās spēkā grozījumi APL, un ar minētajiem grozījumiem APL 1.panta trešās daļas 5.punktā stājas spēkā regulējums, kas noteic, ka administratīvais akts nav tiesas nolēmums, kriminālprocesuāls lēmums, kā arī lēmums, kas pieņemts lietvedībā administratīvā pārkāpuma lietā. Tādējādi APL normas, sākot ar 2013.gada 1.janvāri, nav piemērojamas administratīvā pārkāpuma lietās.

[19] Tiesa papildus norāda, ka lai gan Valsts pārvaldes iekārtas likums noteic, ka katra amatpersona darbojas savas kompetences ietvaros un patstāvīgi pilda savus pienākumus un īsteno tiesības, taču tā nav tiesīga bez attiecīga pilnvarojuma uzņemties augstākas amatpersonas pienākumu pildīšanu, tiesa vienlaikus atzīst, ka konkrētajā administratīvajā lietā atrodas VP Zemgales reģiona pārvaldes priekšnieka p.i. /pers. H/ 2015.gada 16.jūlija izdota pilnvara Nr.20/16-38277, ar kuru VP Zemgales RP Dobeles iecirkņa priekšnieka p.i. /pers. K/ tiek pilnvarots izskatīt SIA "Maxima Latvija" sūdzību par VP Zemgales reģiona pārvaldes Bauskas iecirkņa Kārtības policijas nodaļas vecākās inspektores I.Bukas 2015.gada 16.jūnija lēmumu administratīvā pārkāpuma lietā Nr.PC131598 un pieņemt jaunu lēmumu.

Ievērojot minēto, tiesa atzīst, ka VP Zemgales RP Dobeles iecirkņa priekšnieka p.i. /pers. K/ konkrētajā gadījumā bija tiesīgs

izskatīt SIA "Maxima Latvija" sūdzību un pieņemt lēmumu. Tiesa norāda, ka /pers. K/ jebkurā gadījumā ir VP Zemgales reģiona pārvaldes augstāka amatpersona attiecībā pret šīs pašas pārvaldes vecāko inspektoru, un līdz ar to, ir „augstāka iestāde" LAPK 238^{1}.panta ceturtās daļas izpratnē.

[20] Tiesa norāda, ka no Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6.panta izriet tiesas pienākums argumentēt spriedumus, bet tas nav saprotams kā prasība detalizēti atbildēt uz jebkuru argumentu. Tiesnešiem ir jāuzklausa argumenti, bet viņiem nav pienākums detalizēti atrunāt jebkuru iesniegumu vai skaidri atbildēt uz jebkuru paskaidrojumu. Tiesai ir atļauts izvērtēt argumentus, kurus tā uzskata par nozīmīgiem no tiesību viedokļa (*sk. Senāta 2004.gada 23.novembra sprieduma lietā Nr.SKA-216/2004 8.punktu; 2005.gada 22.novembra sprieduma lietā Nr.SKA-378/2005 12.punktu*).

Ievērojot minēto, tiesa atsevišķi izvērtēja tikai tos argumentus, kuri tiesas ieskatā ir nozīmīgi no tiesību viedokļa un kas var ietekmēt tiesas spriedumu pēc būtības.

[21] Rezumējot iepriekš konstatēto un secināto, tiesa atzīst, ka ir iestājušies visi LAPK 155.panta trešajā daļā paredzētie apstākļi, tāpēc SIA "Maxima Latvija" ir pamatoti saukta pie administratīvās atbildības par LAPK 155.panta trešajā daļā paredzētā administratīvā pārkāpuma izdarīšanā.

[22] Saskaņā ar LAPK 32.panta otrajā daļā noteikto, uzliekot sodu, ņem vērā izdarītā pārkāpuma raksturu, pārkāpēja personību, viņa vainas pakāpi, mantisko stāvokli, atbildību mīkstinošos un pastiprinošos apstākļus.

Tiesa konstatē, ka SIA "Maxima Latvija" ar Lēmumu ir piemērots minimālais iespējamais sods. Iestāde ir vērtējusi gan atbildību pastiprinošos, gan atbildību mīkstinošos apstākļus.

Līdz ar to tiesa atzīst, ka SIA "Maxima Latvija" administratīvais sods piemērots pamatoti un tiesiski, līdz ar to, ņemot vērā administratīvā soda preventīvo raksturu, tiesa uzskata, ka tas sasniedz LAPK 22.pantā noteikto mērķi, ka administratīvais sods ir atbildības līdzeklis un tiek piemērots, lai personu, kura izdarījusi administratīvo pārkāpumu, audzinātu likumu ievērošanas un sadzīves noteikumu cienīšanas garā, kā arī lai tiklab tiesību pārkāpējs, kā citas personas neizdarītu jaunus pārkāpumus.

[23] Tiesa secina, ka administratīvā soda piemērošanā Iestāde ievērojusi LAPK noteikto lietvedību administratīvo pārkāpumu lietās. Iestāde, izskatot lietu pēc būtības, ir izvērtējusi izdarīto pārkāpumu, lietā esošos pierādījumus un no tiem izrietošos secinājumus.

Tiesa uzskata, ka Iestādes Lēmums atbilst LAPK noteikumiem, izdots ievērojot procesuālos un formālos priekšnoteikumus un materiālo tiesību normas, tādēļ tiesai nav pamata to atcelt, sods par pārkāpumu ir noteikts atbilstoši sankcijai, tas ir adekvāts pārkāpuma būtībai, un tiesa nesaskata pamatu piemērotā soda grozīšanai.

[24] Ņemot vērā minēto, tiesa atzīst, ka Iestādes Lēmums administratīvā pārkāpuma lietā ir pamatots un atstājams negrozīts, bet Sūdzība noraidāma.

Rezolutīvā daļa

Saskaņā ar LAPK $289.^{12}$., $289.^{13}$., $289.^{17}$., $289.^{18}$pantu, tiesa

nosprieda

atstāt negrozītu Valsts policijas Zemgales reģiona pārvaldes Dobeles iecirkņa 2015.gada 31.jūlija lēmumu Nr.80/15.

Noraidīt SIA "Maxima Latvija" sūdzību.

Spriedumu var pārsūdzēt Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesu kolēģijā 10 darba dienu laikā no pilna sprieduma paziņošanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Rīgas rajona tiesā.

Spriedums pieejams tiesas kancelejā 2016.gada 30.maijā.

Rīgas rajona tiesas tiesnese I.Ādamsone-Struža